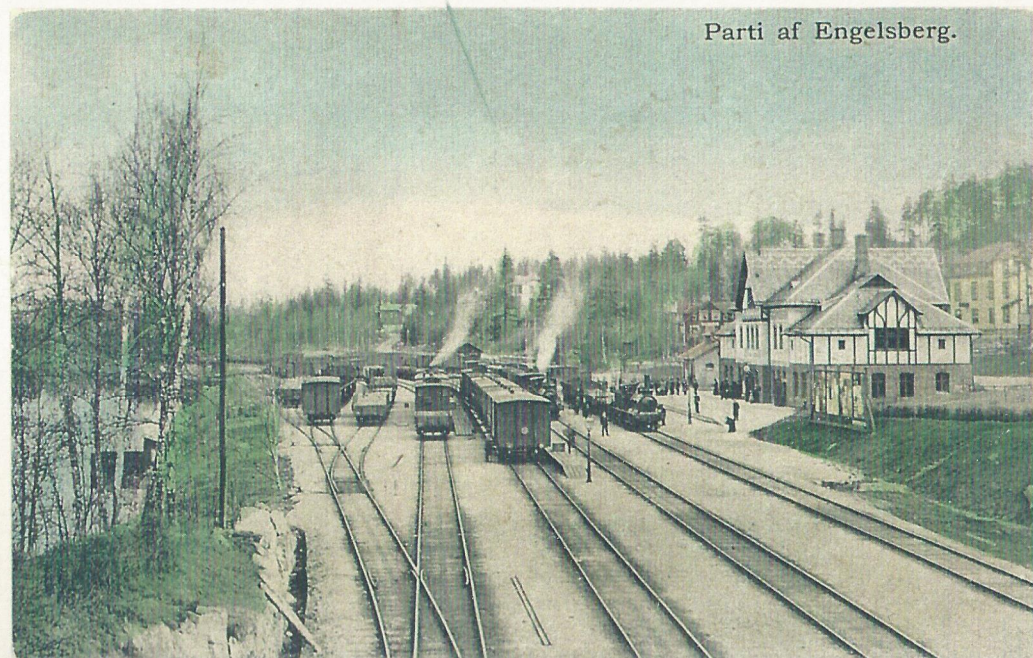

ENGELSBERGS HERRGÅRD.

*Godt Nytår!
til huskas af
Charlotte Alund.*

Vykort från Engelsberg

och Västervåla. Från 1900 till 1950.

Vykort från Engelsberg

och Västervåla. Från 1900 till 1950.

Innehållsförteckning...	sid 1	Villa Nordenskjöld, Godtemplarlokalen	sid 16
Det mest kända vykortet	sid 2	Bergslagsgården och Udden	sid 17
Ur nattomhöljda tider	sid 3	Stationen med järnvägstjänstemän	sid 18
Ur nattomhöljda tider	sid 4	Utsikt över Engelsberg	sid 19
Ur nattomhöljda tider	sid 5	Båtar vid Engelsberg	sid 20
Historien om ett frimärke	sid 6	Engelsbergs station	sid 21
3 bilder med hektografering	sid 7	Turisthotellen och Pensionaten	sid 22
Herrgården	sid 8	Konsum med omgivningar	sid 23
Herrgården med omgivningar	sid 9	Ångbåtsbryggan	sid 24
Hyttan och smedjan	sid 10	Engelsberg vintertid	sid 25
Englikbennings smedja med omgivningar	sid 11	Engelsberg, flygfoto	sid 26
Fiskodlingen	sid 12	Hälsning från Engelsberg	sid 27
Sågen och arbetarebostad	sid 13	Hälsningar från Västervåla	sid 28
Sista dammen och bryggeriet	sid 14	Kyrkan och Odensnäs	sid 29
Hotellet Engelsberg och text	sid 15	Västervåla prästgård	sid 30

Det mest kända vykortet med Ängelsbergs-motiv Olof Arborelius med Sverigetavlan 1893,

Olof Arborelius (1842-1915)
Utsikt över sjö vid Ängelsberg i Västmanland
Lake view at Ängelsberg, Västmanland
O P D 81x120 NM 1472
Nationalmuseum Stockholm

som vann tävlingen på 20-talet om ”Det mest svenska motivet”. Första gången jag hörde talas om ”Sverigetavlan” var under skoltiden i Bromsbo Ängelsberg. Jag besökte även Nationalmuseum på 40-talet för att titta närmare på tavlan ”Utsikt över sjö” dvs södra ändan av Snytensjön. Olof Arborelius hade fångat motivet på ett lysande sätt.

1954 var jag på resa i USA och hamnade bl a i San Francisco. Förutom besök hos släktingar hade vi hälsningar till Margareta Nordenskjöld. Hon arbetade på Svenska generalkonsulatet och vi hade hälsningar från modern som sommartid var boende i Ängelsberg. Döm om min förvåning när vi kom till generalkonsuln. Bakom hans skrivbord fanns ”Sverigetavlan” i kopia. Tänka sig att man åkt över halva jordklotet och så finner man en tavla målad just hemifrån Ängelsberg. Senare har vi hört att tavlan finns i kopia på de flesta general-konsulat i övriga världen. Har svårt att tänka mig ett motiv som är mer känt och som även finns med på vykort.

Det är här vykortet kommer in med Ängelsbergsmotiv. De första är handritade – sk hektografering och finns här i tre exemplar. Jag har samlat vykort cirka 20 år och det speglar livet från 1900–1950-talet i Ängelsberg och Västervåla. Herrgården och dess patroner samt smedjan och hyttan skapar en bruksanda lika som de flesta andra bruk.

Nordiska museet och Hallwylska palatsets arkitekt Isak Gustaf Clason ritade Hvilan och senare Ulvaklev och Odensnäs – tre hus som visade den tidens välstånd. Konstnärskolonin satte sin prägel på husen i början av 1900-talet och den sk snickarglädjen spred sig på orten.

Järnvägen kom tidigt, 1876 till Ängelsberg. Naturen blev välkänd och turisterna som senare gästade hotellen/pensionaten skrev många vykort. Dagens vykort är mest i färg men det fanns handkolorerade redan vid sekelskiftet. En del finns med här i samlingen.

Persontrafiken på Strömsholms kanal var livlig. Stationshuset i Ängelsberg uppfördes år 1900 med Erik Lallerstedt som arkitekt. Huset finns ännu kvar och har med åren blivit en central punkt i bygden. Flera dagliga förbindelser såväl norr - som söderut gör att bygden, nu med på Unescos världsarvslista, skall leva vidare. Och att dagens turister skall fortsätta att skicka vykort men utan poststämpel Ängelsberg vars postkontor upphörde den 31 maj 1972.

Jag vill framföra ett tack till Karin E & Lars M Larsson för inledande artikel samt Hugo Ahlén med Historien om ett frimärke. Dessutom ett tack till Roland Pettersson och Thore Franklind för lån av kort.

Sture Söderholm

Ur nattomhöljda tider

Ur nattomhöljda tider steg landet fram när den förtryckande inlandsisen sakta drog sig norrut. Vårt Bergslagen, som för 570 miljoner år sedan befann sig på södra halvklotet och för 400 miljoner år sedan hade nått ekvatorn, låg först för 200 miljoner år sedan ungefär på nuvarande plats.

För omkring två miljarder år sedan bildades Bergslagens malmkroppar!

Förhistoria

Låt oss ta ett steg till den tid då Landsbergets topp för 9000 år sedan låg som en liten håll ytterst mot öster i den skärgård som utgjorde Yoldiahavets begränsning i väster. Landet höjde sig undan för undan, Ancylussjön bildades, sedan Litorinahavet, vars strandlinje kan skönjas några meter ovanför den nuvarande Åmänningens referensyta. Genom den fortsatta landhöjningen bildades för några tusen år sedan Östersjön. Kvar i Bergslagen blev de många sjöarna och vattendragen. Ängelsbergsbygden kännetecknas av stora förkastningar synliga mitt i Ängelsberg vid Hotellberget och Ulvaklev som vid en sådan förkastning fått sitt enastående läge. Den kuperade terrängen i bygden fortsätter under Åmänningen. De många holmarna och öarna är toppar eller höjdsträckningar från landskapet under sjön. En del toppar ligger endast några decimeter under referensytan, vilket ibland orsakat att båtturister plötsligt funnit båten fastkilad i en undervattenskreva.

Vår hembygds nestor, bonden Harry Brusling i Dunshammar, har i "En socken och en sjö (red Hugo Ahlén/Mats Källstig) målande beskrivit hur de första bebyggarna nådde våra trakter i sina stockbåtar. Redan tidigt tillverkades järn i Bergslagen med "röd jord", myr- och sjömalm som utgångsmaterial. Blästerugnarna i Dunshammar producerade järn från cirka 300 år e Kr till 800-talet. Så sent som på 1920-talet fanns lämningar efter en sådan ugn vid nuvarande Ängelsbergs järnvägsstation.

De små mängder järn som utvanns användes huvudsakligen till pilspetsar och till skoning av träspadar etc. När man tidigast började bryta malm ur berget är inte känt men vi vet att när blästerugnarna byttes ut mot masugnar (dokumenterat från 1100-talet men troligen tidigare) så togs malmen ur berget.

Huvudsakligen kom malmen från malmfälten i och omkring Norberg.

Stabäck

Någon kilometer nordost om Ängelsberg ligger Stabäcks by. Det var bönderna

där som anlade sina ugnar längs dalen som går från sjön Snyten ner till Åmänningen.

På 1300-talet kom en borgare från Västerås med tyskt ursprung och bosatte sig i detta område. Han byggde en hytta (hyttan är byggnaden kring masugnen) troligen där den nuvarande mulltimmerhyttan är belägen. Den var av samma typ som Lapphyttan vid Olsbenning en dryg mil norr om Ängelsberg. Hur den såg ut kan man studera vid Nya Lapphyttan väster om hembygdsgården i Norberg, där en replik uppförts.

Engelsberg

Denne borgares namn var Aenglika och enligt tidens sed benämndes hyttan för Aenglikobygning som efterhand blev Englik(o)benning. Aenglika var frihetshjälten och bergsmannen Engelbrekts farfar. Det finns fortfarande ättlingar från Aenglika i bygden.

Vi skall här inte gå närmare in på järnindustrins utveckling med flera hyttor och från 1500-talets stångjärnshamrar. Den finns bl a beskriven i skriften Engelsberg Bruk av Marie Nisser. Namnet Engelsberg behöver dock en förklaring,

Medan bergsmän (bönder som vid sidan av skogs- och lantbruk bedrev bergsbruk och järnframställning) svarade för tillverkning fram till 1600-talet, räknar man 1681 som startår för Engelsbergs bruk. Då byggde Per Larsson Höök, sedermera adlad Gyllenhöök, en stor hytta norr om nuvarande herrgården. För att skilja den från Englikbennings hytta kallade han den för Engelsberg – ett namn som sedan trängde ut det längre Englikbenning. Bergsmännen fanns emellertid kvar långt in på 1800-talet – ja egentligen ända fram till 1916 då generalkonsul Axel Ax:son Johnson köpte Engelsbergs bruk av brukspatron Clas Gabriel Timm och samtidigt de kvarvarande bruksägarnas andelar i hyttan.

Hyttan blåstes ned 1919. Då hade de kvarvarande lancashiresmedjorna, som var vattenhjulsdrivna, redan lagt ned smidet 1890 (i den sk Herrsmedjan bedrevs dock skrotsmide en period därefter). En mera modern lancashiresmedja byggdes och började producera 1918 för att emellertid läggas ned 1925 – därmed var järnbruksepoken slut i Engelsberg.

Bruksmiljön - landsbygden

Under flera århundraden växte det upp ett brukssamhälle runt bruket med herrgården från 1750 jämte flyglar, ekonomifyglar m m i fokus.

Norr om Åmänningen ligger Ombenning som också haft flera hyttor längs de

små vattendragen men också jordbruk. Längre söderut längs Åmänningens östra strand ligger Vålabygden med hyttor och stångjärnshamar och blästerugnar i förhistorisk tid vid Lisselviken (idag Sandviken) på Dunshammars ägor.

Våla var huvudsakligen jordbruksbygd och är så även idag. Där finns flera bostadsområden som Sörby, Våladal, Bondfallet, Västanberg och Dunshammar samt stora gårdar som Långgårdet och Skrivargården med Odensnäs herrgård. Kyrkan med anor från 1400-talet, ombyggd på 1800-talet, kallade kulturredaktör Björn Nilsson för ”den vita skällkon” i en av sina Västervåladikter.

Transporter

Transporterna skedde under flera århundraden med häst och vagn eller släde. Speciellt vintertid utnyttjades de isbelagda vattendragen och sjöarna som vintervägar och sommartid för sjöfarten. Malmen och järnet fraktades i sk malmschasar eller jakter med ett otal omlastningar vid fallen och forsarna. 1795 invigdes emellertid den färdigbyggda Strömsholms kanal som förbättrade transporterna avsevärt genom att vara seglingsbar under sommarhalvåret från Smedjebacken till Mälaren. En farled gick/går fram till Engelsberg.

Kanalen trafikerades först av de nämnda jakterna, som nu emellertid byggdes större. De var flatbottnade och försedda med två master med en fock och två storsegel. Masterna var höga så att seglen kunde fånga in vindarna över trädtopparna! Ändå betecknades de som goda seglare.

Efter mitten på 1800-talet började ångbåtar att användas men segeljakterna fortsatte ända in på 1910-talet. 1856 var sedan en av Sveriges första järnvägar från Kärrgruvan till Engelsberg klar att tas i drift och 1876 sammanbands den med järnvägssträckningen Stockholm-Västerås - Ängelsberg. När den senare var färdigbyggd upp till södra Dalarna konkurrerade järnvägen snart ut trafiken på kanalen. Den sista lasttrafiken upphörde på 1950-talet.

Idag utgör kanalen en omtyckt led för småbåtar och trafikeras regelbundet av M/F Strömsholm.

Oljeön

Ett inslag i industrialiseringen av Ängelsberg är Engelsbergs oljefabrik jämte bostäder, som anlades på Barrön i Åmänningen mitt emot nuvarande samhället. Örebroaren Pehr August Ålund, som utbildats i Örebro och som därefter fick anställning som bokhållare på bergslagsbruken, bl a Engelsberg, och efter anställningar i Sörmland och Stockholmstrakten, grundade en teknisk fabrik i Hjulmyra öster om Heby, byggde efter experiment med raffinering av amerikansk råolja ett raffinaderi på Engelsbergs Bruks ägor i Annelund vid

Snydensjön. Efter att detta förstörts av ett blixtnedslag köpte han Barrön år 1873 och byggde där ett nytt raffinaderi, varigenom sysselsättning bereddes åt dem som friställts på bruket.

Huvudprodukten var lysoljor, som förändrade möjligheterna att arbeta och verka även under dygnets mörka timmar. Ännu viktigare för industrialiseringen var emellertid de smörjoljor som också erhöles vid raffineringen och som starkt bidrog till en god lönsamhet.

Raffineringen upphörde 1902 men fabriken fortsatte verksamheten som kemisk-teknisk fabrik till 1927. Genom att läget på en ö – nu Oljeön – var orationellt kom fabriken efter nedläggningen att stå kvar med bevarad raffineringsutrustning av samma typ som den som användes i de första raffinaderierna i USA vid oljeerans början. Den är idag det enda bevarade raffinaderiet i världen från denna eras första decennier!

Oljeön köptes på auktion av generalkonsul Axel Ax:son Johnson 1928, samma år som han lät bygga Nynäsraffinaderiet. Därigenom räddades detta enastående industriminne åt eftervärlden. Det ägs idag av Sveriges största oljebolag Preem Petroleum, som i samarbete med Riksantikvarieämbetet genomfört en omfattande renovering. Några av vykortet i samlingen har motiv från Oljeön.

Generalkonsuln bör även hedras för att Engelsbergs bruk bevarats nära nog intakt. Bruket ägs fortfarande av Johnsonfamiljen genom Nordstjernen AB.

Villasamhälle

I föreliggande vykortssamling är de första fotografierna från slutet av 1800-talet, dvs samtida med villasamhället Ängelsberg, som ligger inklämt mellan skogen och bergen i öster samt Åmänningen i väster. Redan på 1880- och 90-talet byggdes de båda villor som – liksom Odensnäs längre söderut – ritades av en av den tidens främste arkitekter, Isak Gustaf Clason. Av dessa var Oljefabrikens chefsbostad, Ulvaklev, först, tätt följd av konstnären Arvid Mauritz Lindströms Hvilan.

Clason kom därigenom att sätta sin prägel på det samhälle som växte upp. De stora panelade trävillorna, ofta slutningshus på grund av terrängen, försågs med tinnar och torn. Även om idag många hus förvanskats, upphör de inte att fascinera besökarna. Hur de ursprungligen såg ut framgår av flera av följande vykort. Typiska var de stora öppna verandorna som vette mot sjön i väster. De har på senare tid tyvärr byggts in men ett av husen snett ovanför järnvägsstationen har behållit den inbjudande fasaden. När järnvägsstationen byggdes år 1900 anlätades även en berömd arkitekt, Erik Lallerstedt.

De flesta vykortet visar Ängelsberg när samhället var som störst. Här fanns

flera pensionat, dit stockholmare och västeråsare tog sin tillflykt när man hade behov av frisk luft och vacker natur. Där fanns dalanatur på endast ett par timmars avstånd från huvudstaden. Ängelsberg ligger i Västeråla s:n i den zon mellan låglandet och norrlandsnaturen som betecknas limes norrlandicus. Socknen utgör den sydligaste delen av Norbergs gamla bergslag.

Engelsbergsmålarna

Bortsett från de tidigare nämnda jordbruksområdena domineras socknen av berg och skogar i vilka här och där små sjöar glimmar mellan träden. Den stora, en mil långa och en halv mil breda, sjön Åmänningen ligger mitt i socknen. Den utgör ett ofta utnyttjat motiv för de konstnärer som under namnet av Engelsbergsmålarna satte sin prägel på Ängelsberg.

Professorn vid konsthögskolan i Stockholm Olof Arborelius var den ledande i denna grupp som i övrigt bestod av Arvid Mauritz Lindström och Ernst Lundström, alla födda omkring 1850 och bosatta sommartid i Ängelsberg. Arborelius och familjen bodde i den sk Söderhielska flygeln på herrgården. Han var via familjen Arosenius släkt med brukspatronfamiljen Timm. Arvid Mauritz Lindström bodde sannolikt året runt i Hvilan ett antal år. Ernst Lundström var far till den från Folke Bernadotteaktionen i Palestina kände generalen Åge Lundström. Han lät bygga den idag förnämligt renoverade villan Halvvägs vid vägen ut mot Framnäsudden.

Litteratur

Åmänningen finns även med som omtyckt motiv i inte endast de många lokala diktarnas och författarnas prosa och poesi utan även i Lars Gustafssons, välkänd professor från Texas, och – som redan nämnts – Björns Nilssons.

Sven Linder, litteratör från Stockholm, har ägnat sjön och bygden ett ibland motvilligt intresse, medan Madeleine Gustafsson berömd litteraturkritiker, i sina dikter betygar bygden sin kärlek.

Igår – idag – i morgon

Mot bakgrund av ovanstående hoppas vi att denna vykortssamling skall mötas av samma intresse som vårt, när vi fick tillfälle att med ett ibland igenkännande leende studera varje enskilt vykort. Några av dem ger värdefull information om hur samhället och enstaka hus såg ut, då trafiken på järnvägen och på kanalen var livlig. Samhället hade upp emot 700 invånare med flera speceriaffärer, bokhandel, järnhandel, bryggeri och mälteri, ångsåg och flera varv.

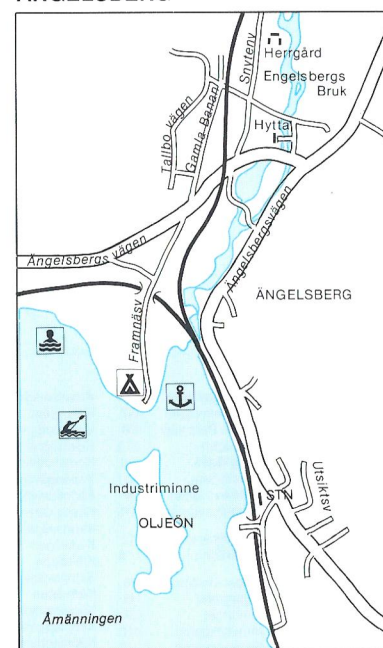
Yrkesfiskare vittjade sina nät i Åmänningen, som så sent som på 1910-talet hade ett obegränsat bestånd av flodkräftor. De senare fanns länge rikligt i

Norbergsån (som även kallas Snytån och Ängelsbergs ström) samt Snytsjön. Jakt (älg, rådjur, hare och fågel) har alltid bedrivits i bygden, så även nu. Varg och lo uppträder då och då ute i skogen och även ett par björnar har sökt sig lyor i storskogen längre söderut. Några av vykortet har fisket (här fanns ett par decennier en stor fiskodling, vars dammar fortfarande är synliga i terrängen väster om ån) och jakten som motiv.

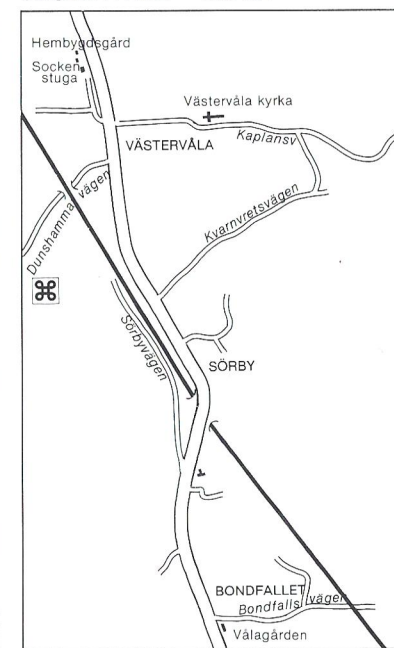
Ängelsberg har under några år gått stadigt bakåt men trenden ser ut att vända. Ett projekt "Framtida Ängelsberg" har samlat alla goda krafter som återigen skall medverka till att samhället tar sig ut ur svackan. Inte minst turister med ett genuint industri-, teknik- och kulturhistoriskt intresse förväntar vi skall göra bygden levande igen. Vykortet skall inte endast minna om tider som varit utan även ge oss som bor här – och som kommer att bo här – inspiration inför en ljusnande framtid. Förutsättningarna härför är goda, förnämliga kommunikationer, utbyggt telenät, nära till Mälardalen och dess utbyggda infrastruktur och god boendemiljö.

Karin E & Lars M Larsson

ÄNGELSBERG

VÄSTERVÅLA SÖRBY

Historien om ett frimärke

År 1975 utgavs i Sverige en serie frimärken med anknytning till Det europeiska byggnadsvårdsåret. Ett av motiven var hyttan vid Engelsbergs bruk. Och det finns en förhistoria...

Kultur som håller på att försvinna var mottot för en fototävling som utlystes i samband med Nordiska museets hundraårsjubileum 1973. Arrangör var Postverket, Nordiska museet och Fotofrämjandet. Representanter för arrangörerna och från Konstakademien ingick i juryn. Till tävlingen kom 3 274 bilder, de flesta av mycket hög kvalitet och många med stort dokumentärt värde. Totalt ingick de i 464 olika kollektioner.

Eftersom jag vid den tiden hade ansvaret för Fotofrämjandets verksamhet, kom det på min lott att ta emot alla bidrag och göra en förhandsgranskning. Jag hade att välja ut de kollektioner och enstaka bilder som skulle gå till den slutliga bedömningen.

Juryn, under ordförandeskap av konstnären Philip von Schantz, vid den tiden chef för Moderna museet, hade verkligen inte lätt att bestämma vilka fotografier som skulle bilda underlag för frimärkena i Nordiska museets jubileumsserie. Det märkliga var att fotografen Nils P Blix fick med två bilder bland de fem, en prestation av rang. Övriga pristagare var Yngve Hellström, S Cajmatz och Horst Tuuloskorpi.

Ett resultat av tävlingen blev också en bok med trettio utvalda reportage om kultur som håller på att försvinna. Textförfattare var Mats Rehnberg.

Ett "bruksfrimärke" blir till

Nå, vad har nu detta med ett frimärke som föreställer Engelsbergs bruk att göra? Jo, detta märke utgavs i en ny serie och det kom ut som vykort. Som underlag hade Postverket använt ett av mina fotografier.

Ett par år efter Nordiska museets jubileum gav nämligen Postverket ut en serie frimärken i samband med Det europeiska byggnadsvårdsåret. Planeringen av en sådan serie sker långt i förväg och den planeringen inleddes samtidigt som Nordiska museets jubileumsserie kom ut.

Tack vare att jag lärde känna människorna på den avdelningen inom Postverket som hade hand om frimärksutgivningen, fick jag veta att i den nya serien skulle ett av motiven vara Engelsbergs bruk. Jag berättade naturligtvis att jag var bördig från Ängelsberg, att jag fortfarande hade mitt föräldrarhem kvar där och att jag hade kontinuerlig kontakt med bygden.

Det resulterade i att jag skulle få presentera några fotografier från bruket, där något av dem eventuellt skulle kunna bli underlag för det aktuella märket. Tråkigt nog tyckte jag att jag just då inte hade några riktigt bra bilder att ta till. Jag gick därför runt på bruket och tog ett antal nya bilder. Förhållandena var inte de bästa – det var ett tunt snölager och såg ganska besvärligt ut, men det kunde man inte göra något åt...

I stället blev bilderna nästan grafiska i sin framtoning och det passade tydligen bra. En av bilderna godkändes och därmed var framställningen i gång.

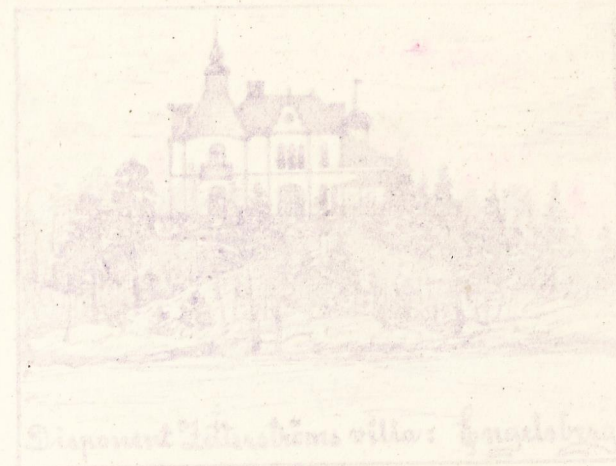
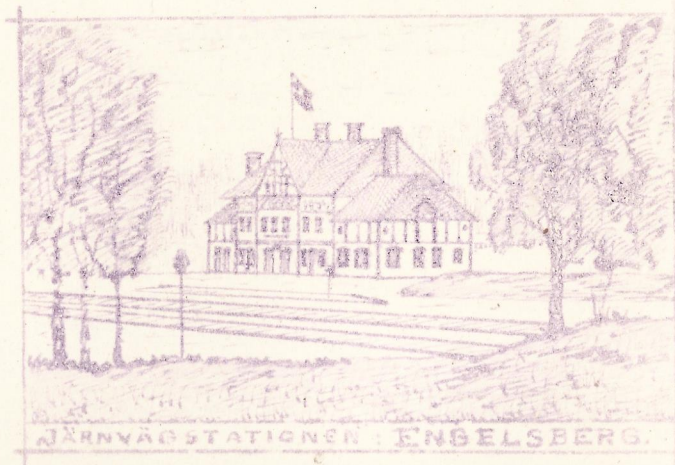
Jag följde hela processen från början till slut och gjorde en diabolserie av det hela. Framställningen av märket började med skisser och den som gjorde dem var vår kanske mest kände frimärksgravör genom tiderna, polskfödde Czeslaw Slania, ett par år tidigare utnämnd till hovgravör.

Jag fotograferade honom under arbetet och råkade då upptäcka en gryende fadäs. Under skissen stod brukets namn: ENGELBERG – det fattades ett s! Slania blev naturligtvis själagläd över påpekandet och som tack fick jag en av skisserna till märket.

Till historien hör också att motivet på märket inte helt överensstämmer med verkligheten. Slania flyttade brukskontoret ett stycke, så att det kom med på samma bild som hyttan. Vissa friheter kan en frimärksgravör tydligen ta sig!

Jag har fortfarande diaserien kvar någonstans – en frimärkshistoria "från ax till limpa"...

Hugo Ahlén

Tre bilder med Ängelsbergsmotiv från början av seklet med hektografering*

*Hektografering (av grek *hekato* 'n hundra och *gráfein* skriva) metod för mångfaldigande av text. H i sin ursprungliga form, *indirekt H* (nu föråldrad), grundar sig på att en massa bestående av piplera och glycerol kan suga upp och åter avge vissa färgämnen, t ex anilinbläck. Ett med sådant bläck skrivet el ritat original hålls en stund i kontakt med massan, varvid denna absorberar färgen och man får en spegelbild av originalet. Kopior tas genom att papper pressas mot massan.

Vid *direkt H* använder man ett origram bestående av ett konsttryckpapper mot vars baksida placerats ett med anilinfärgskikt försett färgblad el färgband som vid skrivning på papperets framsida avger färg. Man får på så sätt på papperets baksida en spegelvänd bild av framsidans text. Dupliceringen sker genom att papper fuktade med en snabbtorkande vätska vari ingår sprit, trycks mot origrammets spegelskrift. detta sker vanl i en – manuell el motordriven – hektografmaskin (hektografduplikator), där origrammet är fastspänt på en roterande trumma.

Källa: Bonniers Lexikon del 6, 1966

Motiv från Ängelsberg

Engelsbergs Bruk, Ängelsberg

Granskad och godkänd
av försvarsstaben

Herrgården, Ängelsberg. Flygfoto.

Ensamrätt & Foto: A/B Flygbank, Dals Långed.
FrigiVEN av Försvarsstaben 9/11/1958

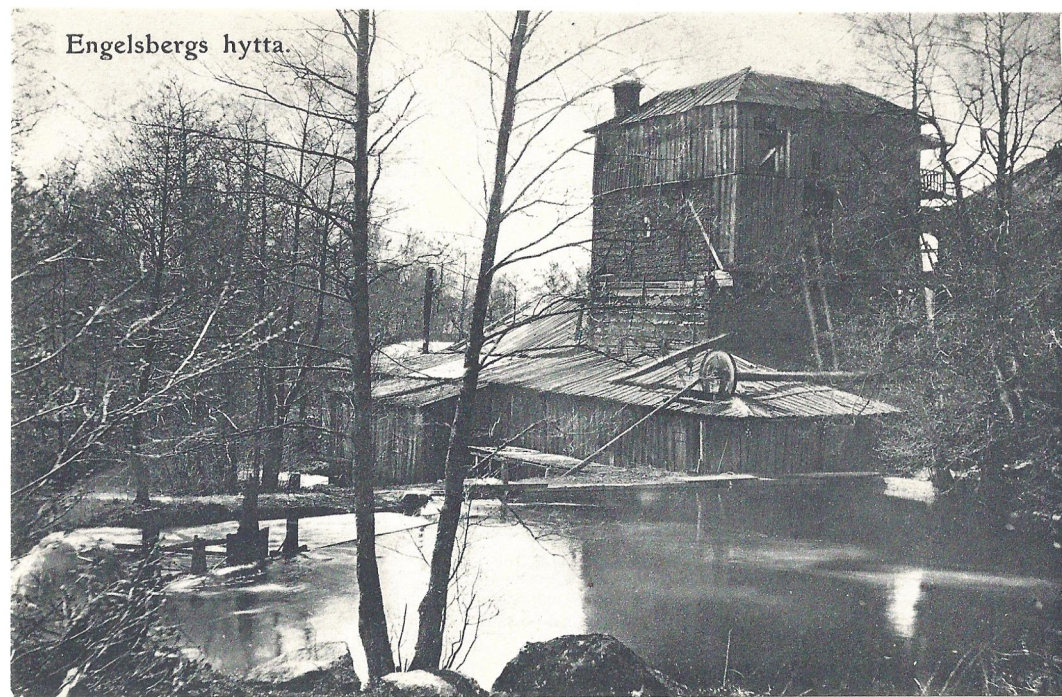
Parti från Engelsbergs bruk.

Kära Tomas!
Tack skall du ha
för brefkoret i
våras. Skär är
en vy från Eng-
elsberg där jag
har bott i som-
mar.

Många
hälsningar
från

Skrif snar till
Schauma-on

Fotografi af K. E. Pihlgren, Engelsberg.

Hyttan, Ängelsberg.

Gamla smedjan, Engelsberg, Västmanland.

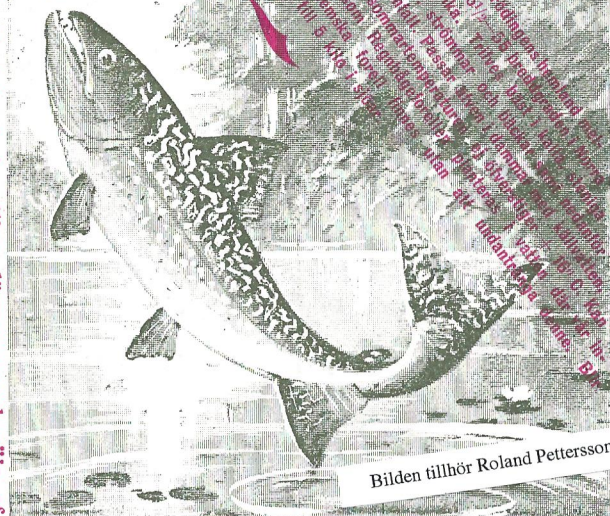
Parti från Engelsbergs bruk.

Fotografi af K. L. Pihlgren, Engelsberg.

Beskrifning öfver Rommens och Ynglets behandling lämnas med nöje af

Öfver 5000 st. pris enligt
öfverenskommelse.

FISKODLINGSANSTALTEN
ENGELSBURG.

Bilden tillhör Roland Pettersson, Engelsberg

Fiskodlingsanstalten i Engelsberg.

Fiskodlingsanstalten lades ned på 1920-talet.

SÄGVERKET. ENGELSBERG. den 14/9 1905 Förlag: Helena Svenssons Pappersh. Engelsberg.

Älska Tante! Olga och jag har tänkt sitta ner och skriva på
 er om söndagar, det är då sista söndagen som Olga är hemma
 hon skall till Uppsala den fjärde oktober. Vi mår bra. Skicka
 hälsningar till alla. Hanna.

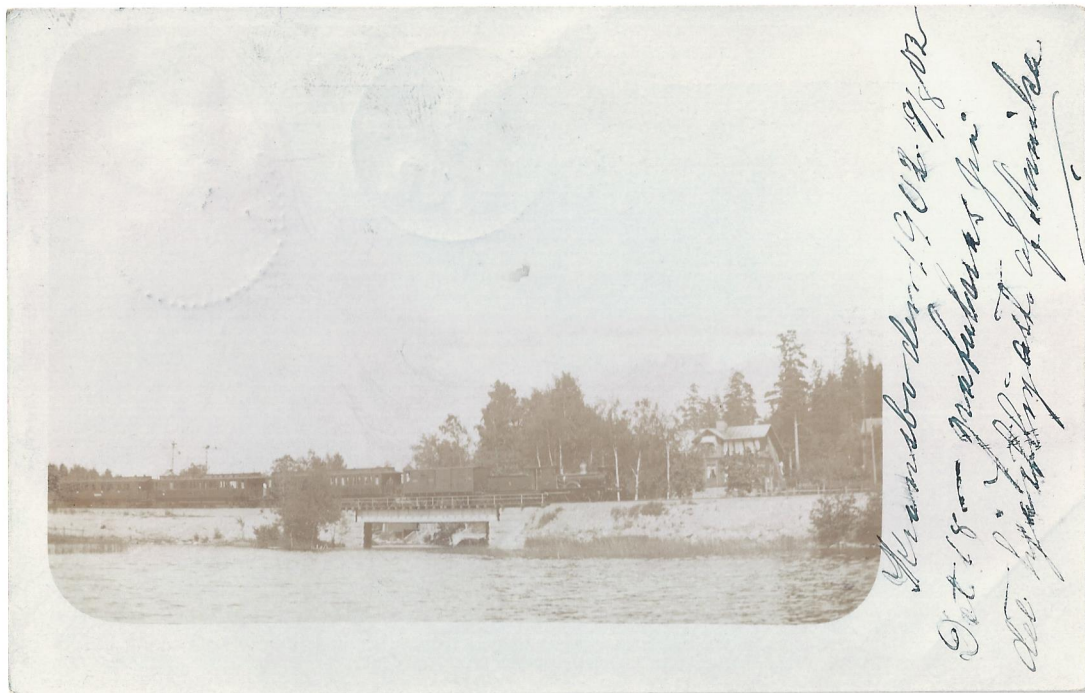
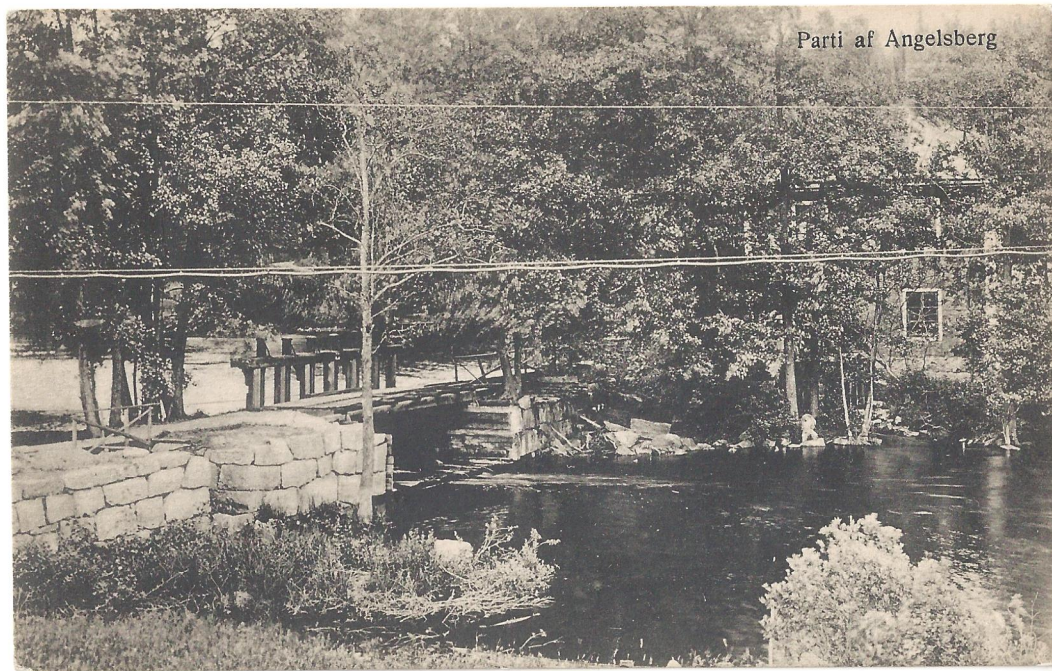

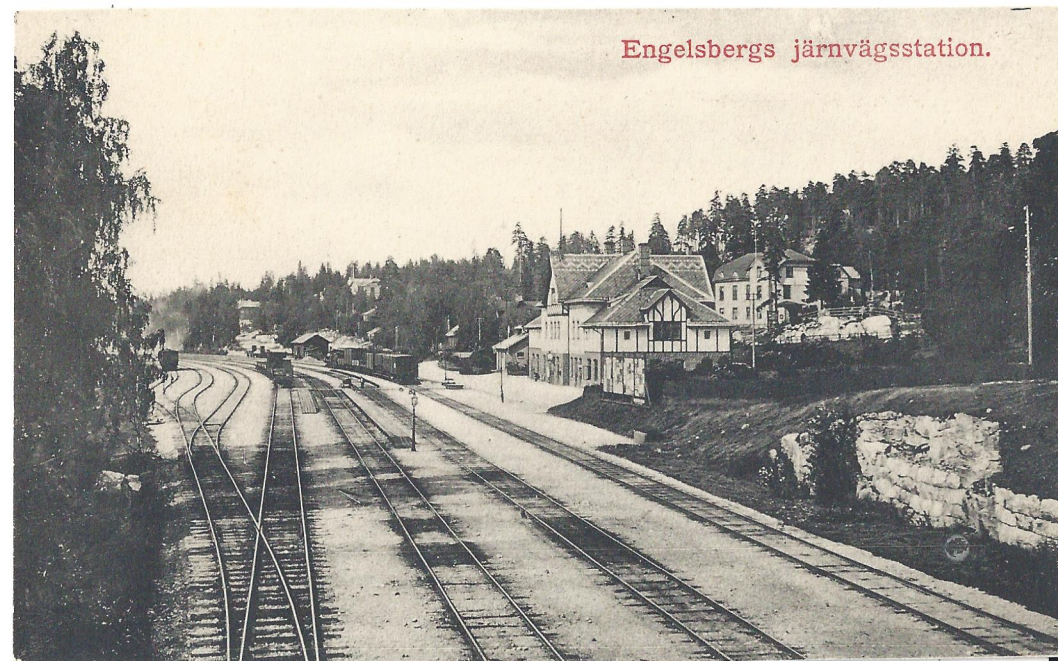
Arbetarbostad vid Engelsbergs Bruk.

Parti af
Engelsberg.

Bilden tillhör Thore Franklind, Västerås

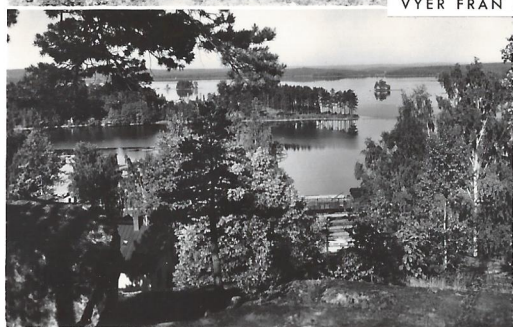
Texten på vykortets baksida beskriver hur reseförhållandena på Strömholms kanal kunde gestalta sig i början av 1900-talet.

andra framför en taffla och när jag földe 8.
hans blick, var det en ganska munter blick
och de vis! / Detta var en afstichars och
källorde egentligen ej min "reseskrifning".
Från Västmanfors förs vi vidare till
Ängelsberg och där måste båten ligga
öfver natten ty maskinisten gick i-
från oss för att hälsa på sin familj
och kom ej tillbaka förrän söndags-
morgon, då vi i åsregn fortsatte från
Västman. 35-

VYER FRÅN ÄNGELSBERG

1036

Bergslagsgården Ängelsberg

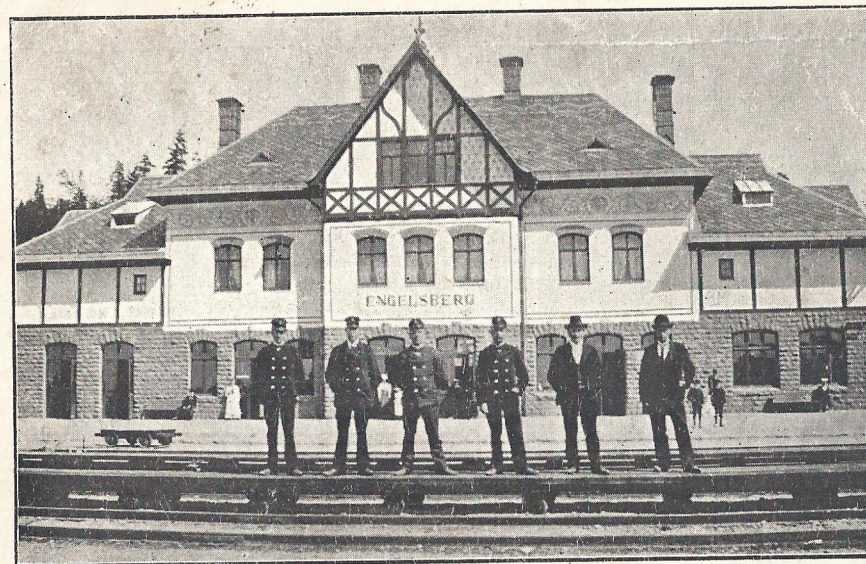
Parti från Engelsberg.

FÖRLAG: KARL WESSMAN & CO, ÄNGELSBERG.

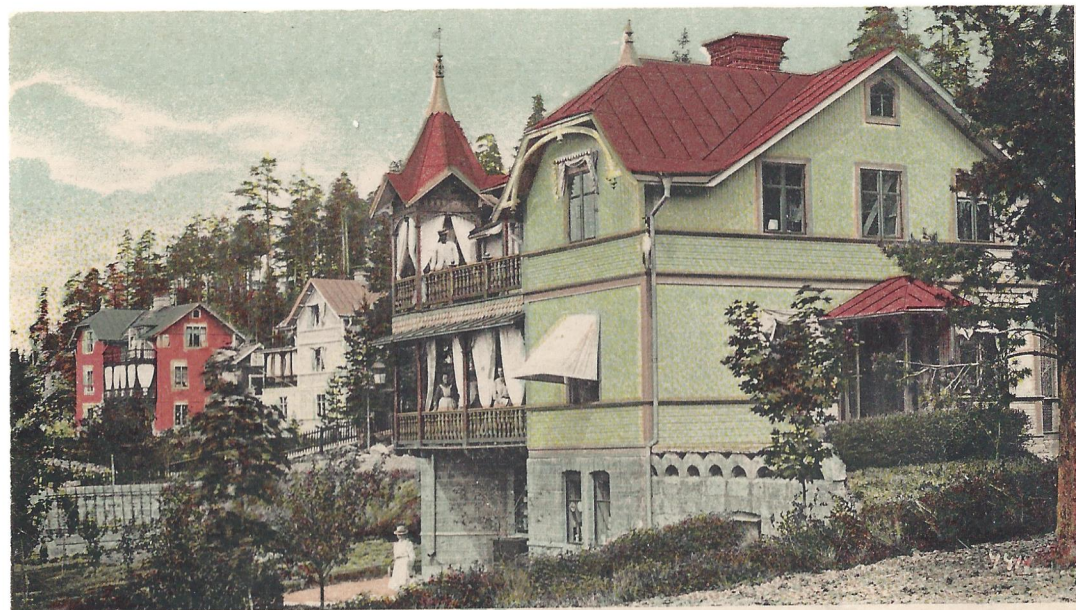
FÖRLAG:
KARL WESSMAN & CO.
ENGELSBORG.

Nov 20th Dec 9/1903.

November den 9/1903.
Sed fortsättning på det sista året.

Heart's halving from
new York. Some.

Parti vid Engelsberg.

FOTO WALFR. WESSMAN, FÖRLAG: WESSMAN & C/O ENGELSBERG

Parti vid Engelsberg.
 Gratulationen på födelsdagen
 Foto WÄLFER, WESSMAN, FÖRLAG: WESSMAN & CO. ENGBERG.
 Den 10/4 1908 af Anna Ö. Lennarsson

Engelsberg

Jag och Carlus till resning.
Såken har vi varit på i.
Såken har vi varit i.
Såken har vi varit i.
Såken har vi varit i.

med en mycket besök, han kom i går med
i resten idas kl 7 fm. Helén Anders

Engelsberg från Lättelthäns park.

Helén "Carl August" Lott
Lottelthäns park
Engelsberg

"Smedjebacken I." Engelsberg 26. sept. 1902. Jag är nu på väg till Skövde.

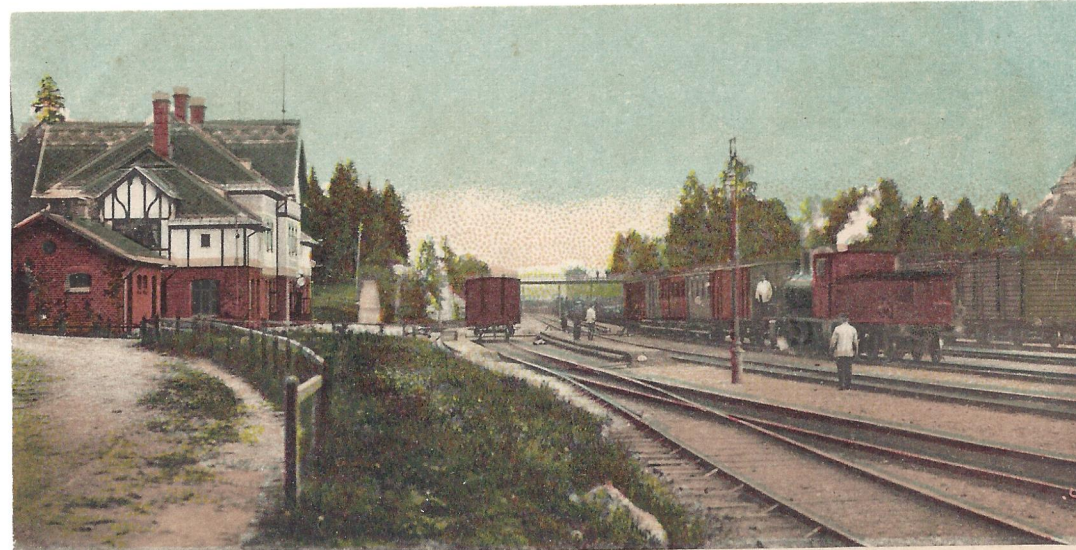
Här är det en liten bit av
Smedjebacken I. 26. sept. 1902.

Twój Imię i Nazwisko 4 Maj 05. - Kia Mm! -

På den här
 landsvägen har
 jag vandrat tjog-
 tals år. - Villen
 tillika disponera
 på oljefabriken. -
 Vi ha nu, min
 gode vän nu jag,
 på Throstelsteden. -
 utmärkt i hem-
 träffligt. - Det ligger
 högt upp på ett
 berg. - Självklart utmärkt
 för alla hälla ögon,
 som dock

Parti af Engelsbergs station. *de isbeland nacketigt nor. - jag är mycket
friskare än en när jag kom hit. - Hoppa skapen aldrig
alla några ord till mig. - Säg till mig om du vill.
Täpparna man har vänt.*

Engelsberg Station.

FOTO. WALFR. WESSMAN. FÖRLAG: WESSMAN & C.O. ENGELSBORG.

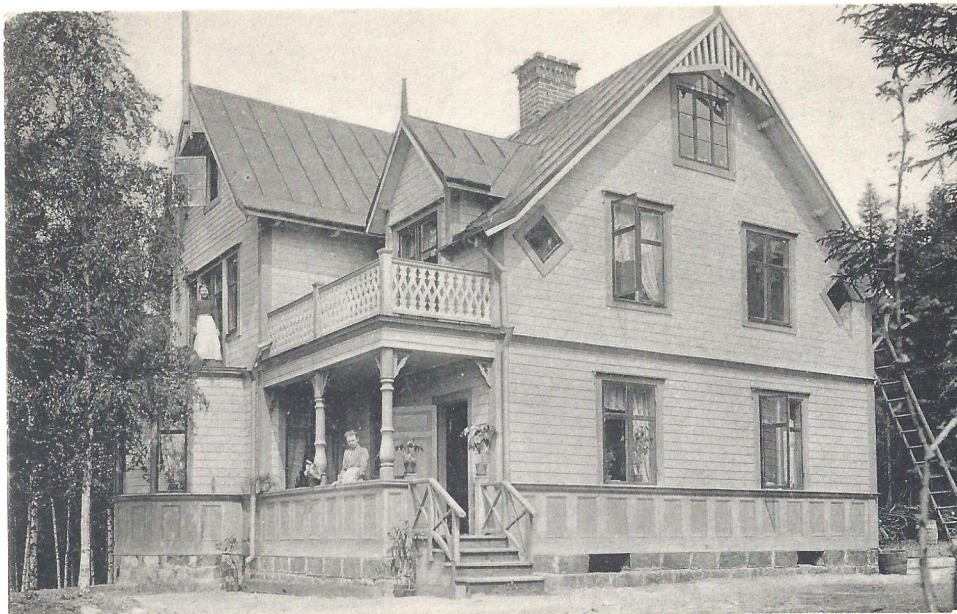

Utsikt från Engelsberg.

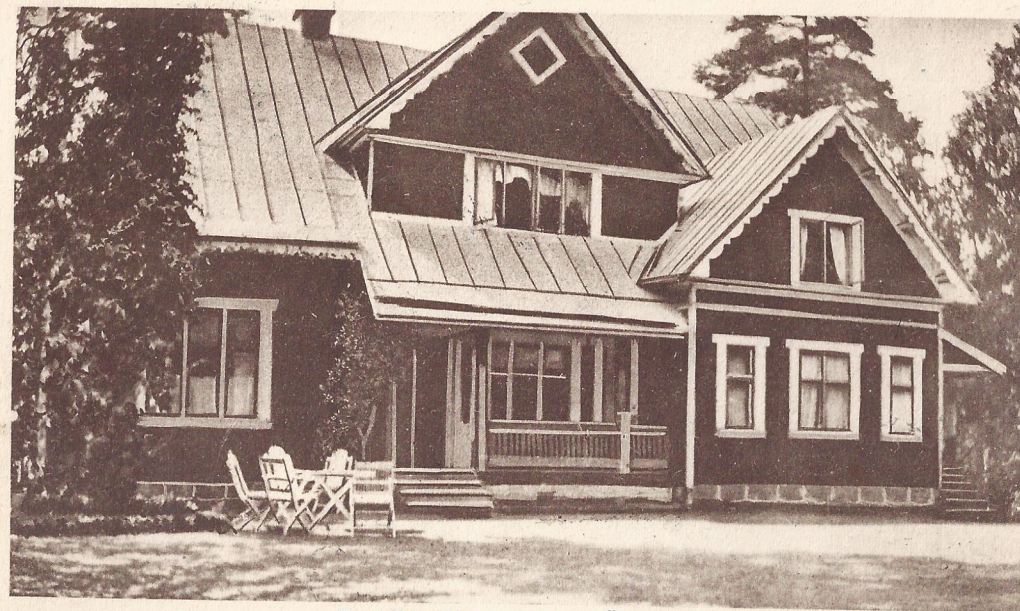
Parti från Engelsberg.

FÖRLAG: KARL WESSMAN & CO, ENGELSBERG.

TURISTHOTELLET, ENGELSBURG.

Förlag: Anna Pettersson.

Turisthotellet, Furutorp. Ängelsberg.

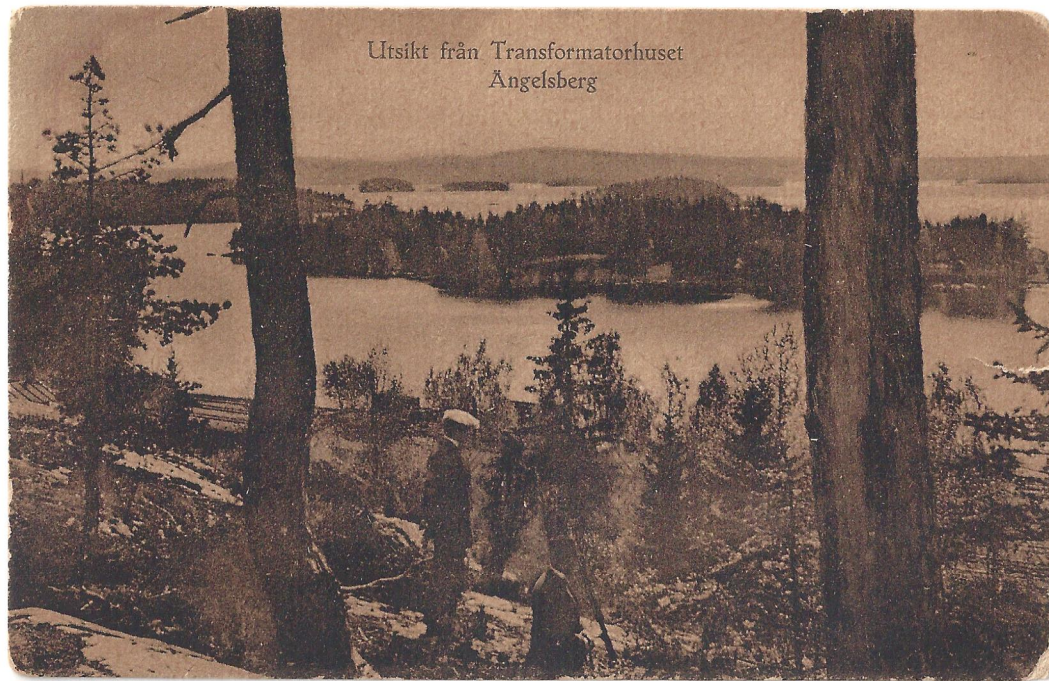
Ängelsbergs Pensionat.

Ängelsberg: Pensionat Furutorp
218

Fotograf
C. D. L. Vykortslager, Köping

Utsikt från Transformatorhuset
Ångelsberg

Ångelsberg.
FOTO. ADA LUNDEQVIST, ÅNGELSBERG.

Kälskningar till Alla på Skolan

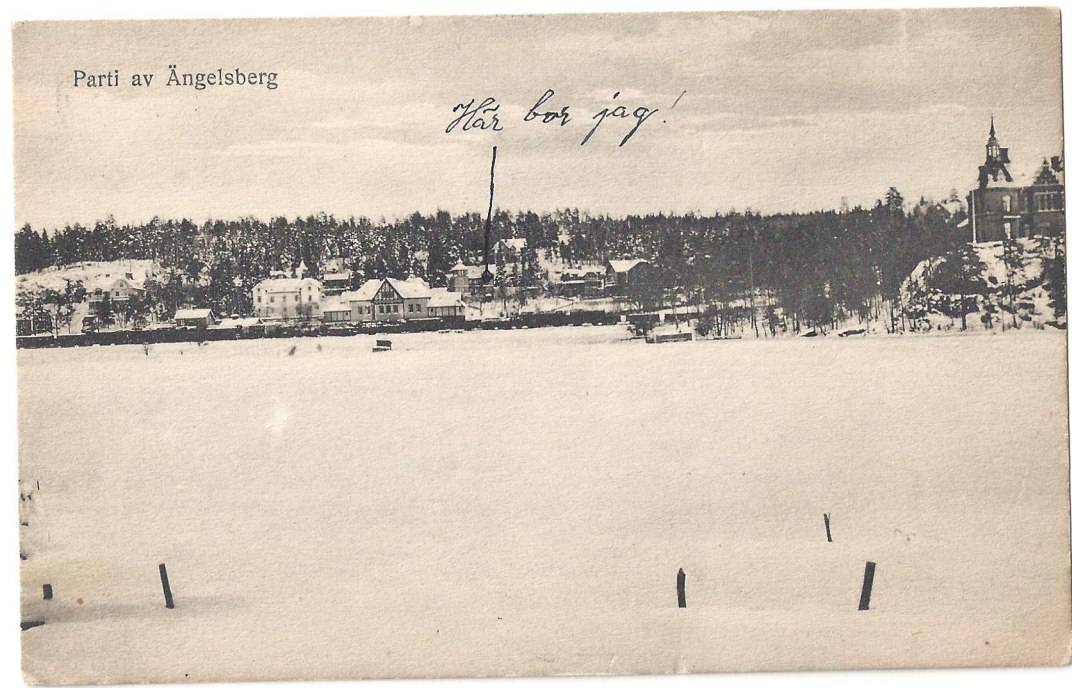
Vestanfärden den 10/6 1903
Ångelsberg med järnvägsstationen i förgrunden

På födelsedagen sändes de bästa Lyckönskningar
från vännen Hanna!

Örebro Konstindustri-Aktiebolag, Örebro

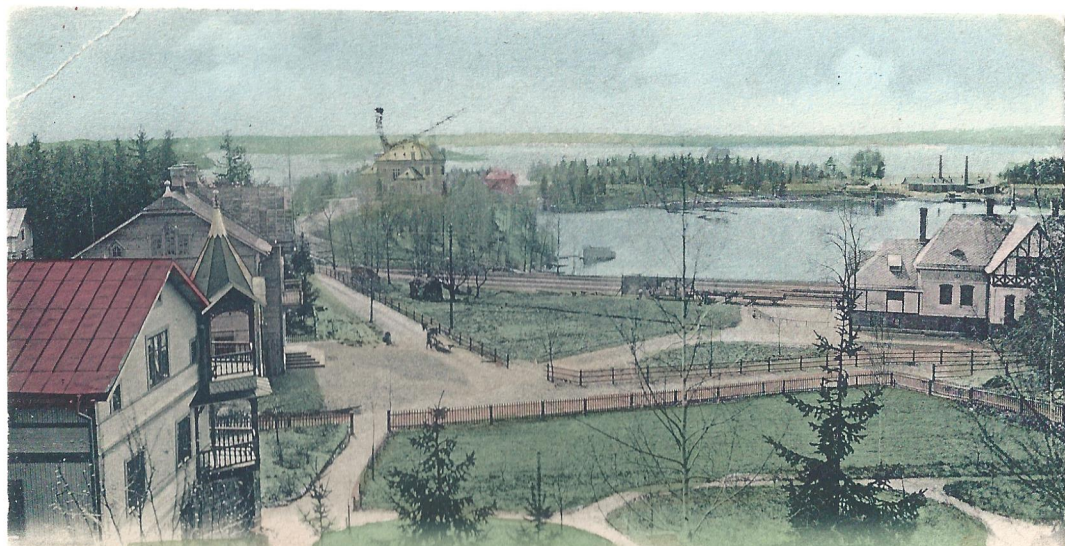

Parti från Ångelsberg.

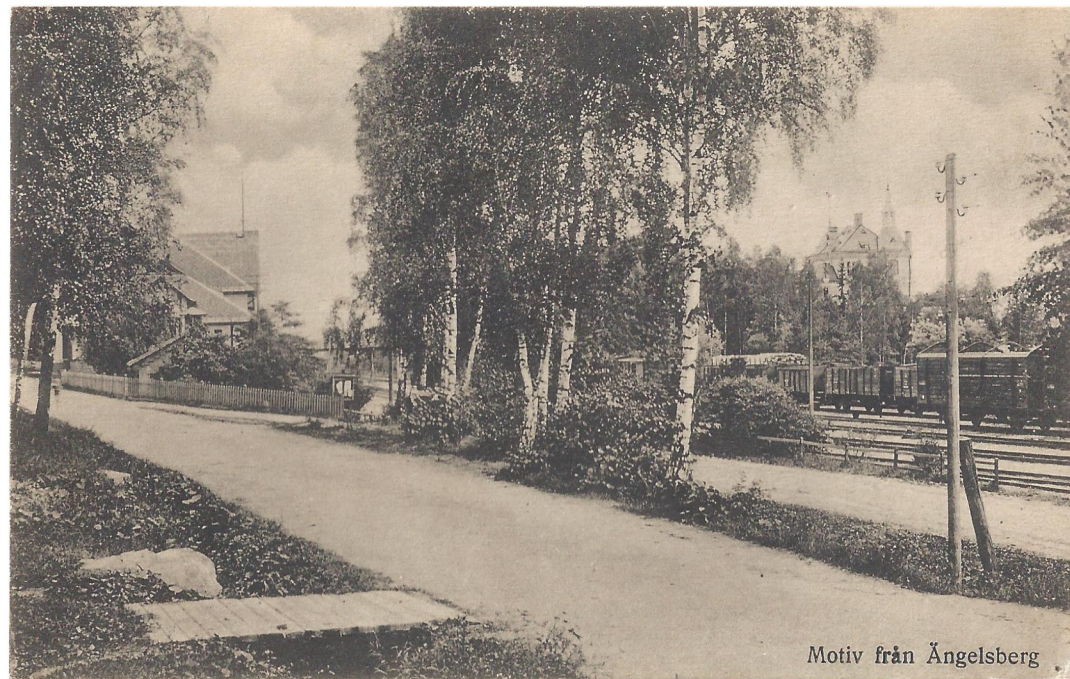
N:o 1071. Strömsholms kanal. Parti vid Engelsberg Norberg 19/10 02
 Kära Senda! Du är innerligt hälsad och hyllad
 på din födelsedag av bröder Karl.

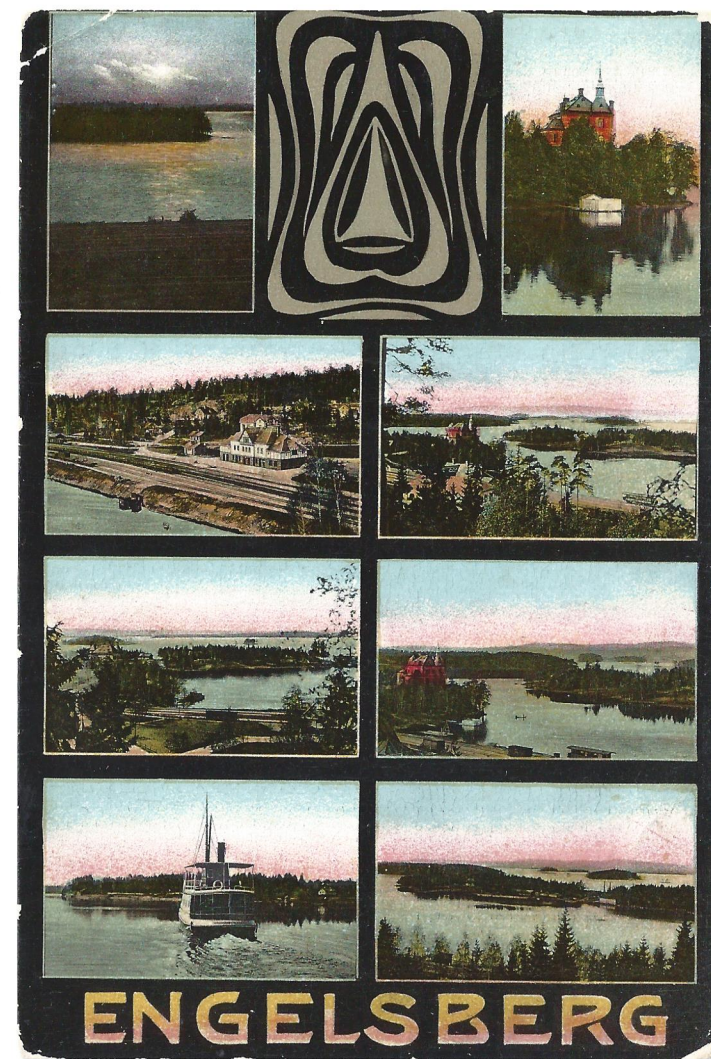
Härligaste lyckönskningar på
 Johanna-dagen! Sönerliga hälsningar
 från Augustus Petter.

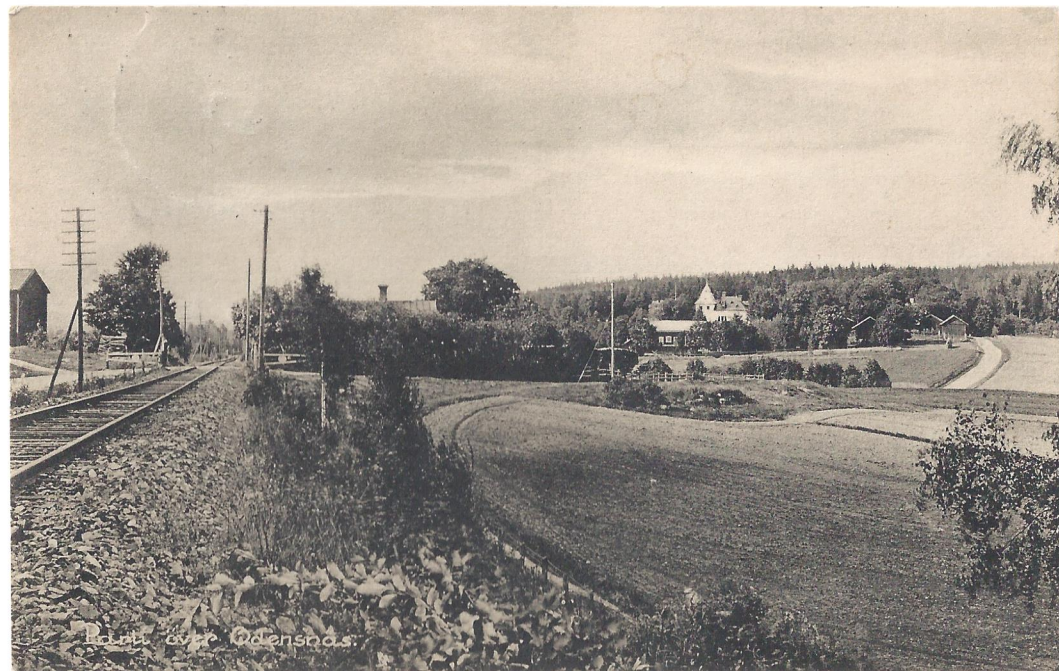
Engelsberg

Örebro Konståldstusl-Aktiebolag, Örebro

Motiv från Ängelsberg

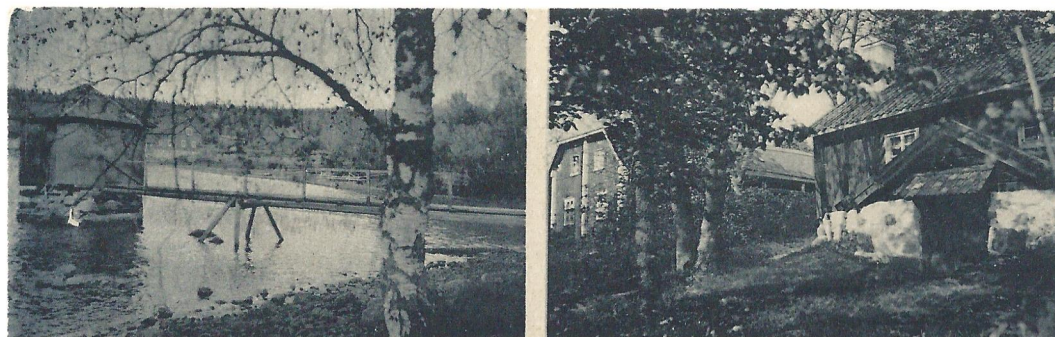

Väster Våla. Utsikt över Åmänningen, Långgärdet och Sörby.

Ängelsberg. Kanizows Villa

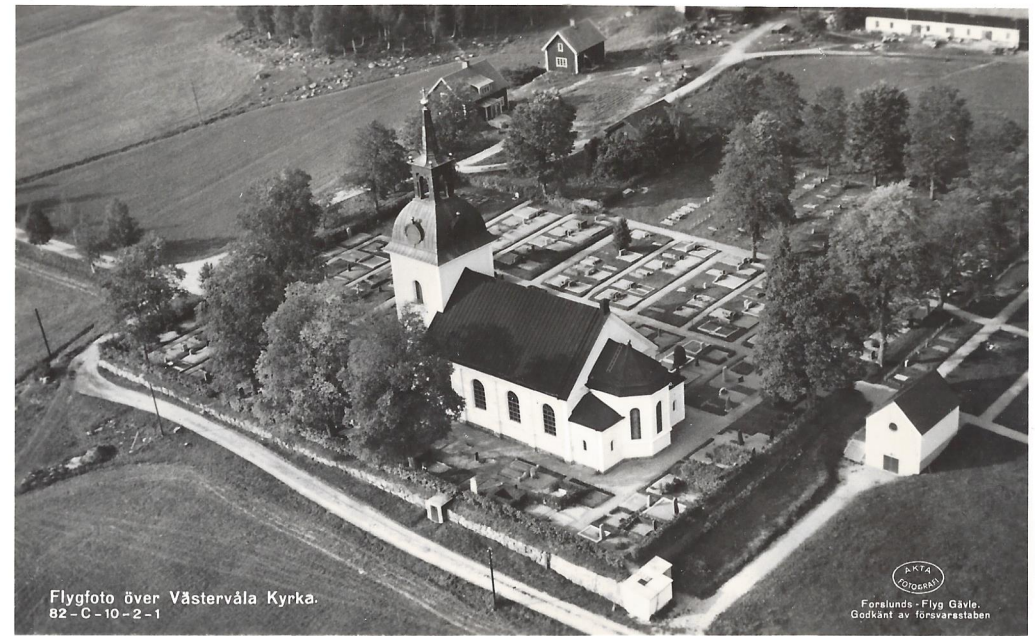
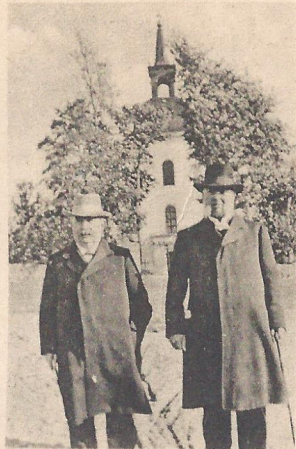
Väster Våla kyrka

☞ Hälsning från Väster Våla ☞

ÄNGELSBERG,
Väster Våla.

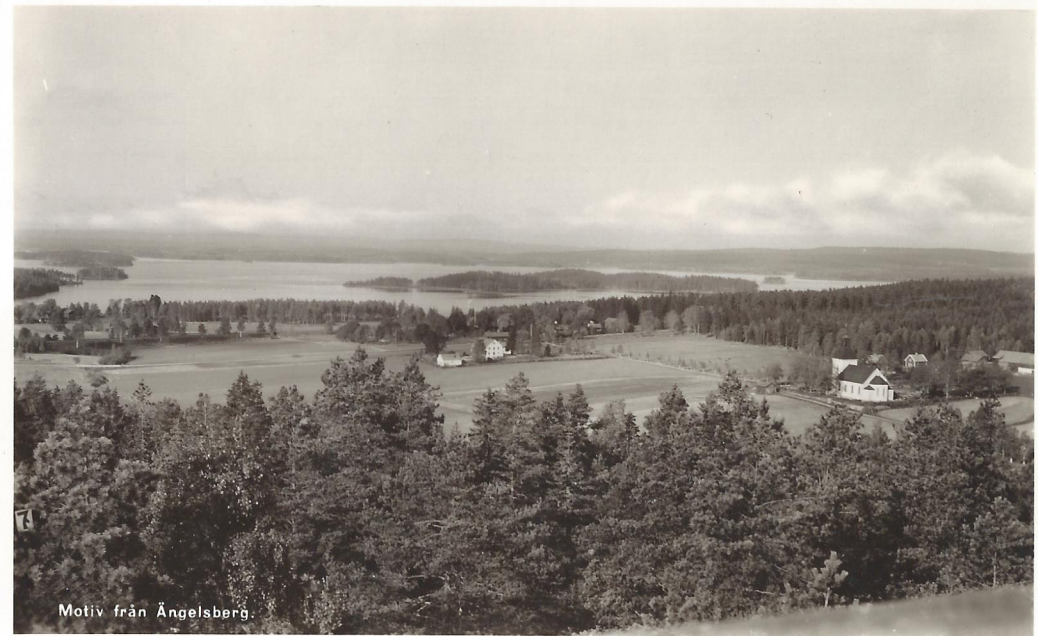

Flygfoto över Västervåla Kyrka.
82-C-10-2-1

ARFA
FOTOGRAF
Forslunds - Flyg Gävle.
Godkänt av försvarsstaben

Ängelsberg. Väster Våla Prästgård.

Motiv från Ängelsberg.